

Nr 27.

Ankom till Riksdagens kansli den 28 mars 1911 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om dels skrifvelse till Kungl. Maj:t angående lokalt veto med allmän och lika rösträtt beträffande försäljning af vin och öl, dels ock förbud mot utskänkning af vin och öl vid offentlig danstillställning.

Lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft följande till utskottet hänvisade motioner, nämligen inom Första kammaren motionerna nr 73 af herrar *O. Eklund* och *E. Beckman*, nr 74 af herr *E. Beckman m. fl.* samt inom Andra kammaren nr 73 af herr *K. H. G. von Schéele m. fl.*, nr 225 af herr *K. Staaff m. fl.* samt nr 155 af herr *J. Norlén*, åsyftande ändringar i gällande förordning angående försäljning af vin och öl.

I omförmälda af herrar *O. Eklund* och *E. Beckman*, *E. Beckman m. fl.*, *K. H. G. von Schéele m. fl.* och *K. Staaff m. fl.* afgifna motioner har hemställts, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande för Riksdagen af förslag till bestämmelser i syfte att afgörandet inom kommun af väckt fråga om tillstånd till försäljning af vin och öl måtte äga rum medelst allmän och lika rösträtt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af motionärerna angifna grunder.

Herrar Eklunds och Beckmans motion nr 73, herr Beckmans m. fl. motion nr 74, herr von Schéeles m. fl. och herr Staaffs m. fl. motioner.

Till stöd härför hafva herrar *Eklund* och *Beckman* i motionen nr 73 samt herr *von Schéele m. fl.* anfört följande:

»I en denna dag afgifven motion ha vi hemställt om vissa ändringar i gällande brännvinsförordning i syfte att tillstånd till detaljhandel med brännvin skall göras beroende af allmän omröstning inom vederbörande kommun.

Att det ur nykterhetens synpunkt är lika befogadt, att kommunens medlemmar erhålla en utsträckt själfbestämningsrätt i fråga om försäljning af vin och öl, synes oss ligga i öppen dag. Åtminstone för landsbygden är ölet numera fullt ut lika mycket som brännvinet en källa till dryckenskap, förfall och oordningar.

De skäl, som anförts i den nyssnämnda motionen till stöd för vårt yrkande rörande tillstånd till handel med brännvin, gälla därför också i afseende på vin och öl.

Här angifvas de hufvudsakliga bestämmelser, som vi anse böra gälla för folkomröstning rörande tillstånd för försäljning af vin och öl.

När i stads- eller landtkommun fråga uppstått, att tillstånd till försäljning af vin eller öl må meddelas, åligger det Konungens befallningshafvande, därest inom viss tid skriftlig ansökan inkommer, undertecknad af välfrejdade, till myndig ålder komna män och kvinnor, som äro medlemmar af kommunen och svenska medborgare, till ett antal, motsvarande minst en tjugonedel af kommunens mantalsskrifna folkmängd, att förordna om anställande i kommunen af omröstning rörande den sålunda väckta frågan.

I denna omröstning, som sker med slutna sedlar och som gäller endast förbud eller icke förbud mot ifrågavarande tillstånd till försäljning, äger enhvar välfrejdad man eller kvinna, som är medlem af kommunen, att deltaga.

Om $\frac{2}{3}$ af de i omröstningen deltagande rösta för förbud, träder detta i kraft på tid, som i författningen bör enligt vissa grunder bestämmas. För införande af sådan försäljning, där den icke förut funnits, skall likaledes erfordras $\frac{2}{3}$ majoritet.

Frågan kan åter väckas först efter tre år. Besvär må endast anföras, om beslutet förmenas icke ha tillkommit i laga ordning. Om det af denna anledning undanröjes, skall Konungens befallningshafvande förordna om anställande af ny omröstning.

På grund af hvad sålunda anförts och med hänvisning i öfrigt till förutbemälda af oss väckta motion om motsvarande ändringar i gällande brännvinsförsäljningsförordning få vi alltså hemställa,»

Motiveringen i herr *Beckmans m. fl.* motion, nr 74, samt herr *Staaffs m. fl.* motion är af följande lydelse:

»I en år 1910 inom Andra kammaren väckt motion hemställdes, att tillstånd till detaljhandel med brännvin skall göras beroende af allmän omröstning inom vederbörande kommun.

Enär denna hemställan väl bifölls af Andra kammaren, men däremot afslogs af den Första, hafva undertecknade i en denna dag afgifven motion förnyat samma yrkande.

De skäl, som i sistnämnda motion anförts till stöd för vårt yrkande, gälla äfven i afseende på försäljning af vin och öl.

De allmänna grunderna för omröstningen synas oss vara i hufvudsak följande:

När i stads- eller landtkommun fråga uppstått, att tillstånd till försäljning af vin eller öl må meddelas, åligger det Konungens befallningshafvande, därest inom viss tid skriftlig ansökan inkommer, undertecknad af välfrejdade, till myndig ålder komna män och kvinnor, som äro medlemmar af kommunen och svenska medborgare, till ett antal, motsvarande minst en tjugonedel af kommunens mantalsskrifna folkmängd, att förordna om anställande i kommunen af omröstning rörande den sålunda väckta frågan.

I denna omröstning, som sker med slutna sedlar och som gäller endast förbud eller icke förbud mot ifrågavarande tillstånd till försäljning, äger enhvar välfrejdad myndig man eller kvinna, som är medlem af kommunen, att deltaga.

Om $\frac{2}{3}$ af de i omröstningen deltagande rösta för förbud, träder detta i kraft på tid, som i författningen bör enligt vissa grunder bestämmas. För införande af sådan försäljning, där den icke förut funnits, skall likaledes erfordras $\frac{2}{3}$ majoritet.

Frågan kan åter väckas först efter tre år. Besvär må endast anföras, om beslutet förmenas icke ha tillkommit i laga ordning. Om det af denna anledning undanröjes, skall Konungens befallningshafvande förordna om anställande af ny omröstning.»

Herr *Norlén* har i sin motion nr 155, hemställt, att Riksdagen *Herr Norléns motion.* ville för sin del besluta, att i § 22 af kungl. förordningen af den 9 juni 1905 angående försäljning af vin och öl mellan moment 2 och 3 eller i annan lämplig paragraf inskjutes ett nytt moment så lydande:

»Utskänkning af vin eller öl vare icke tillåten vid offentlig dans-

tillställning vare sig i själfva danslokalen eller i andra lokaler, som med den stå i samband.»

Till stöd för denna hemställan har åberopats motiveringen i den af samme motionär inom Andra kammaren väckta motionen nr 154 om förbud mot utskänkning af brännvin vid offentlig danstillställning, hvari anförts följande:

»Med hänvisning till den af herr Meurling m. fl. i Andra kammaren väckta motion nr 12 om ändrad lydelse af 28 § 3 mom. i kungl. förordningen af den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin må påpekas, att det syfte motionärerna vilja vinna icke med den föreslagna lagändringen kan annat än delvis uppnås, i det i hvarje fall, med den förändring, de föreslagit, rätt till utskänkning skulle kunna beviljas i lokaler, som stå i omedelbart samband med den egentliga danslokalen. Vill man så långt under närvarande förhållanden torde vara möjligt förhindra den demoralisation, som utskänkning af brännvin i samband med offentliga danstillställningar visat sig åstadkomma, torde det blifva nödvändigt att gå ett steg längre än motionärerna i ofvannämnda motion föreslagit, och vågar jag därför härmed vördsamt hemställa», — — — —

I den nyss åberopade motionen nr 12 af herr Meurling m. fl. anföres följande:

»I kungl. förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin 28 § 3 momentet stadgas:

»Vid offentlig föreställning, såsom skådespel, lindansning, konstridning, förevisning af djur, konststycken eller annat dylikt, eller, med undantag af konsert, vid hvilken uteslutande utföres instrumentalmusik, hvarje annan föreställning af hvad beskaffenhet som helst, hvilken genom allmän tidning, anslag eller annorledes kungöres, eller hvartill inträdeskort försäljas, eller afgift på ett eller annat sätt från allmänheten fordras, begäres eller mottages, eller till hvilken allmänheten eljest har tillträde, må utskänkning af brännvin icke äga rum i lokal eller å plats, därifrån är utsikt till skådebanan eller annan plats, där föreställningen gifves; dock må Konungens befallningshafvande för särskildt tillfälle medgifva undantag från det sålunda meddelade förbud.»

De skäl, som föranledt införandet i brännvinsförsäljningsförordningen af omförmälda förbud mot brännvinsutskänkning vid offentlig föreställning, gälla i lika hög grad i fråga om sådan utskänkning

vid de, särskildt i hufvudstaden, men äfven på andra orter allt vanligare danstillställningar, hvilka på enahanda sätt kungöras, eller till hvilka allmänheten eljest mot eller utan erläggande af afgift har tillträde.

Af de i hufvudstaden genom polismyndighetens försorg under förliden höst anställda undersökningar rörande förhållandena vid de offentliga dansbanorna framgår med full tydlighet, att, där oordningar eller eljest klandervärda förhållanden förekommit, dessa till hufvudsaklig del framkallats däraf, att vid danstillställningarna brännvinsutskänkning ägt rum. En af hufvudstadens poliskommissarier har också i sin rapport till polismästaren uttalat, att han anser, att afskaffandet af all spirituosauskänkning vid danstillställningarna skulle ha det goda med sig, att särskildt de sämre elementen hölles aflägsnade från stället; och i första hand borde utskänkning vid plats, hvarifrån finnes utsikt till dansbanan, icke medgifvas. I detta afseende anser kommissarien, att dansbanorna icke borde lämnas företräde framför varietéerna. Af undersökningarna framgår vidare, att danstillställningarna hufvudsakligen besökas af *unga män och kvinnor*.

Hvilken fara dessa med spritutskänkning förbundna offentliga danstillställningar utgöra för de unga männen och kvinnorna ligger i öppen dag. Och att därvid spritförbrukningen har den största andelen uti de oordningar och sedliga felsteg, som förekomma, torde vara otvifvelaktigt. Denna uppfattning bekräftas också af en så erfaren fångvårdsman som slottspastor Aug. Wirén i ett af honom under nästlidet år utgifvet arbete om *alkohol och brottslighet*. »Utan alkohol» — säger han — »inträda sällan, såsom erfarenheten visar, några svårare kollisioner blott af den anledning att folk samlas till större fester eller dylikt. Den unge arbetaren, som fått sig sin lön utbetalad och som ser en skön fridag framför sig, befinner sig då tyvärr alltför ofta i en för dryckesorgier väl disponerad sinnesförfattning. De möjliga, obehagliga följderna ser han ej eller ägnar dem ej en tanke. — Vid årets större högtider finner man också en betydande stegring i vissa brott. — Midsommaren med sina traditionella dansnöjen, utflykter och dylikt företer äfvenledes i sagda hänseende en ökning. — Den, som haft tillfälle studera dylika utflykter under vår- och sommarsöndagarna till dansbanor eller liknande platser, vet, huru nära förbundna de äro med en ej sällan vid resans anträdande påbörjad omåttlig alkhoholförtäring.»

På samma sätt är otvifvelaktigt, att förtärandet af spirituösa

drycker vid ifrågavarande danstillställningar i hög grad bidrager att framkalla den demoraliserande inverkan, som vissa af de nämnda polisrapporterna gifva vid handen.»

*Utskottets
yttrande.*

Såsom framgår af hvad ofvan anförts, hafva liknande yrkanden, som med afseende å försäljningen af vin och öl gjorts i de nu ifrågavarande, till lagutskottet hänvisade motionerna, i särskilda af samma motionärer väckta motioner framstälts beträffande försäljningen af brännvin.

Vidkommande sistnämnda motioner hafva kamrarna stannat i olika beslut, till följd hvaraf de i dem framställda yrkanden för denna riksdag förfallit.

Vid sådant förhållande och då med afseende å försäljningen af nu ifrågavarande drycker strängare bestämmelser icke synas böra meddelas än beträffande de mer alkoholhaltiga, hvarom sålunda beslut af Riksdagen redan fattats, får utskottet hemställa,

1:o) att herrar Eklunds och Beckmans motion nr 73, herr Beckmans m. fl. motion nr 74, herr von Schéeles m. fl. motion nr 73 samt herr Staauffs m. fl. motion nr 225 ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda samt

2:o) att herr Norléns motion nr 155 ej heller måtte föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 mars 1911.

På lagutskottets vägnar:

ERNST HÅKANSON.

Herrar *Söderbergh*, *Lindhagen* och *Olsson* i Broberg hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i behandlingen af detta ärende inom utskottet.